

PARTEA I

INSTITUȚIA PUBLICĂ

1.1. Conceptul despre instituția publică

Instituțiile publice pot fi definite ca entități patrimoniale ce desfășoară activități, de regulă sociale, în folosul comunității, activități care nu produc venituri sau produc venituri evaluate la prețul factorilor și care nu sunt suficiente acoperirii cheltuielilor proprii, fiind necesare alocarea de la bugetul de surse pentru acoperirea acestor chetuieli.¹

Prețul factorilor cuprinde cheltuieli efectuate de instituție pentru obținerea serviciului în folosul comunității-cheltuieli cu forța de munca, consumul de materiale și de alte servicii necesare desfășurării activității.

*Legea 500/2002 stipulează că denumirea de instituție publică se referă de fapt la denumirea dată Parlamentului, Administrației Prezidențiale, ministerelor, celorlalte organe de specialitate ale administrației publice, ale autorității publice, instituțiilor autonome, precum și instituțiilor din subordinea acestora, indiferent de modul de finanțare al acestora.*²

¹Alberta GISBERTO-CHIȚU, “Contabilitatea și gestiunea instituțiilor publice”, Ed.CECCAR, București, 2003

²<http://codfiscal.net>

Instituțiile publice românești sunt:

- Președinția României;
- Guvernul României;
- Ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale și locale;
- Alte autorități publice;
- Autoritatea judecătorească,
- Instituțiile de stat de subordonare centrală sau locală.

Organul de decizie în domeniul finanțelor publice este **Parlamentul**. Acesta stabilește și aprobă prin lege veniturile statului și normele de cheltuieli aferente instituțiilor publice.

Rolul Parlamentului³:

(1) Parlamentul adoptă legile bugetare anuale și legile de rectificare, elaborate de Guvern în contextul strategiei macroeconomice asumate de acesta.

(2) În cazul în care legile bugetare anuale, depuse în termen legal, nu au fost adoptate de către Parlament până cel târziu la data de 15 decembrie a anului anterior anului la care se referă proiectul de buget, Guvernul va solicita Parlamentului aplicarea procedurii de urgență.

(3) În timpul dezbaterilor nu pot fi aprobate amendamente la legile bugetare anuale, care determină majorarea nivelului deficitului bugetar.

(4) Parlamentul adoptă legile contului general anual de execuție.

Guvernul este organul suprem al administrației de stat, elaborează proiectele bugetului și al contului general anual de execuție bugetară, și se supune aprobării Parlamentului.

³ <http://codfiscal.net>

Guvernul asigură⁴:

- a) elaborarea raportului privind situația macroeconomică pentru anul bugetar respectiv și proiecția acesteia în următorii 3 ani;
- b) elaborarea proiectelor legilor bugetare anuale și transmiterea acestora spre adoptare Parlamentului, în cadrul termenului limită prevăzut de prezenta lege;
- c) exercitarea conducerii generale a activității executive în domeniul finanțelor publice, scop în care examinează periodic execuția bugetară și stabilește măsuri pentru menținerea sau îmbunătățirea echilibrului bugetar, după caz;
- d) supunerea spre adoptare Parlamentului a proiectelor legilor de rectificare și a contului general anual de execuție;
- e) utilizarea fondului de rezervă bugetară și a fondului de intervenție la dispoziția sa, pe bază de hotărâri.

Ministerul Finanțelor Publice are în procesul bugetar, o gamă largă de competențe și responsabilități ce se pot exemplifica astfel:

- coordonează acțiunile ce constituie responsabilitatea Guvernului cu privire la sistemul bugetar;
- dispune măsuri de aplicare a politicii fiscal-bugetare;
- emite norme metodologice de elaborare a bugetelor, ce privesc practicile de încasare a veniturilor, angajare, ordonanțare, lichidare și plată a cheltuielilor, încheierea exercițiului, contabilizare și raportare;
- aprobă clasificările bugetare și modificările acestora;
- monitorizează execuția bugetară;

⁴ <http://codfiscal.net>

- colaborează cu BNR la elaborarea balanței de plăți externe, în domeniul monetar și valutar;
- propune soluții de acoperire a deficitului sau utilizare a excedentului din contul curent al balanței de plăți externe .

Ministerele și celelalte organe ale administrației centrale de stat au compartimente specializate în domeniul financiar, care îndeplinesc următoarele atribuții:

- elaborează bugete de venituri și cheltuieli și urmăresc realizarea acestora;
- repartizează creditele bugetare organelor ierarhic inferioare;
- exercită controlul financiar asupra activității unităților subordonate și iau măsuri pentru înlăturarea deficiențelor constatate.

Organele locale ale administrației de stat (consilii comunale, orașenești, municipale etc), realizează autonomia locală și au ca atribuții următoarele:

- aprobă anual bugetul local;
- stabilesc impozitele și taxele locale precum și taxele speciale pe termen limitat, în condițiile prevăzute de lege;
- încurajează organizarea și desfășurarea activității agenților economici în scopul creșterii veniturilor locale și al atragerii forței de muncă disponibile.

Instituțiile publice de subordonare centrală sau locală întocmesc bugete de venituri și cheltuieli, urmăresc realizarea bugetelor aprobate de organele competente, îndeplinirea obligațiilor față de stat, utilizarea potrivit destinației a resurselor financiare primite de la stat etc.

1.2. Clasificarea instituțiilor publice⁵

Activitatea bugetară obligă diferențierea și gruparea instituțiilor publice în funcție de anumite criterii, și anume:

⁵ www.biblioteca.ase.ro, Elena Hlaciuc, suport curs Contabilitatea instituțiilor publice

A. Din punct de vedere al regimului de finanțare se identifica:

I. Instituții publice finanțate de la bugetul administrației centrale, în care se cuprind:

- Direcțiile Generale ale Finanțelor Publice din județe și Municipiul București;
- Unitățile vamale teritoriale coordonate de către Direcția Generală a Vămirilor;
- Direcțiile Județene de Muncă și Protecție Socială și Direcția Generală a Municipiului București;
- Inspectoratele de stat teritoriale pentru protecția muncii, inspectoratele școlare județene și al Municipiului București,
- Instituțiile de învățământ superior de stat;
- Bibliotecile centrale universitare, etc.

2. Instituții publice finanțate din bugetul asigurărilor sociale de stat, și anume:

- Oficiul central de plată al pensiilor;
- Corpul de control privind Asigurările Sociale, etc.

3. Instituțiile publice finanțate din venituri extrabugetare:

- Institutul Român de Management;
- Institutul de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Proiecției Sociale;
- Institutul Național pentru Fizica Pământului București;
- Revista Finanțe. Credit. Contabilitate, s.a.

4. Instituții publice finanțate din venituri extrabugetare și din subvenții de la bugetul de stat (instituții publice cu finanțare mixtă):

- Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa” București;
- Casele de cultură ale studenților;
- Corul de Cameră „Madrigal”;

5. Instituții publice autofinanțate integral:

- Școlile de artă;
- Casele universitarilor din București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Brașov, Craiova;
- Policlinicile cu plată, etc.